

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ 2016 - 2017 AKADEMİK YILI
TİCARET HUKUKU DERSİ FİNAL SINAVI CEVAP ANAHTARI
(ÇİFT NUMARALI ÖĞRENCİLER)

OLAY I

Bursa’da otomobil galerisi sahibi olan (A), galerisinde satmak üzere tacir (B)’den bir otomobil satın almıştır. (B) tarafından düzenlenen ve içerisinde “*otomobil bedelinin ödenmesinde gecikme hâlinde 5.000-ABD Doları cezai şart uygulanacaktır*” şeklinde bir kayıt bulunan faturayı teslim alan (A), bu faturaya süresinde itiraz etmemiştir.

Bu arada (A), otomobil galerisini yönetmek ve işletmeye ilişkin bütün işlemlerde kendisini en geniş şekilde temsil etmek üzere (C)’yi görevlendirmiştir. Göreve başlamasını takiben (C), karşılıklı iş yaptıkları diğer galeri sahibi (D)’nin düzenlediği bonoya, bir otomobili iskontolu olarak satması karşılığında, (A)’yı temsilen (D) lehine aval vermiştir.

Öte yandan (C)’nin durumu ile ilgili olarak ticaret sicili nezdinde hiçbir işlem yapılmadığını fark eden Bursa Ticaret Sicili Müdürlüğü, (C)’nin yetkisini re’sen tescil etmiştir.

SORULAR

- 1.** Otomobil bedelinin zamanında ödenmemesi hâlinde (B), faturada öngörülen cezai şartı talep edebilir mi? Açıklayınız. (5 Puan)

Bir fatura alan kişi, aldığı tarihten itibaren sekiz gün içinde faturanın içeriği hakkında bir itirazda bulunmamışsa bu içeriği kabul etmiş sayılır (TK 21/2). Dolayısıyla faturaya itiraz edilmemesi hâlinde fatura içeriğini düzenleyen tacir lehine aksi ispat edilebilir bir karine oluşur ve fatura içeriğinin sözleşmeye/anlaşmaya uygun olmadığını ispat etme yükü artık faturayı alana geçer. Ancak bu özel ispat kuralı, sadece faturanın olağan içeriği bakımından uygulanır. Sözleşmenin ifa aşaması ile ilgili bir belge olan faturanın olağan içeriğine sözleşme kurulurken mevcut olmayan veya sözleşmeyi değiştiren yahut diğer tarafın durumunu ağırlaştıran kayıtlar dâhil değildir. Taraflar arasında kararlaştırılmamış olmasına rağmen faturaya eklenen bir cezai şart kaydı da faturanın olağan içeriğinden olmadığından, somut olayda faturaya itiraz edilmemiş olması artık taraflar arasında bir cezai şart kararlaştırıldığı anlamına gelmez ve cezai şarta ilişkin olarak TK 21/2’de düzenlenen şekilde ispat yükünün yer değiştirmesi de söz konusu olmaz. Bu nedenle otomobil bedelinin zamanında ödenmemesi hâlinde (B) faturada öngörülen cezai şartı talep edemez.

- 2. a)** (A) ile (C) arasındaki ilişkiyi hukuken nitelendiriniz. (5 Puan)

Ticari temsilci, işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişidir (TBK 547/1). Somut olayda (A), otomobil galerisini yönetmek ve işletmeye ilişkin bütün işlemlerde kendisini en geniş şekilde temsil etmek üzere (C)’yi atadığı için aralarındaki ilişki ticari temsilcilik ilişkisidir.

İşletme sahibi, ticari temsilcilik yetkisi verildiğini ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır; ancak ticari işletme sahibinin ticari temsilcinin fiillerinden sorumluluğu, tescilin yapılmış olmasına bağlı değildir (TBK 547/2). Dolayısıyla burada tescil, “kurucu” değil, “açıklayıcı” bir işleve sahiptir. Bu nedenle (C)’nin durumu ile ilgili olarak ticaret sicili nezdinde herhangi bir işlem yapılmaması, yetkilendirmenin geçerliliğini etkilemez. (A), ticari temsilcilik yetkisi verildiğini ticaret siciline tescil ettirmemiş olmasına rağmen (C)’nin kendisini temsilen yaptığı işlemlerle bağlıdır.

- b)** (A), olaydaki aval ile bağlı mıdır? Açıklayınız. (5 Puan)

Ticari temsilci, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapmaya yetkili sayılır (BK 548/1). Somut olayda ticari temsilci (C) tarafından (A)’yı temsilen aval verilmesi, bir kambiyo taahhüdü niteliğindedir. Dolayısıyla (A), işletme faaliyeti kapsamında gerçekleştirilen bu kambiyo taahhüdü ile bağlıdır.

3. Bursa Ticaret Sicili Müdürlüğü'nün yaptığı tescil işlemi hukuka uygun mudur? Hukuka uygun olmadığını düşünüyorsanız, Müdürlüğün nasıl hareket etmesi gerektiğini açıklayınız. (5 Puan)

Ticaret siciline tescil, kural olarak istem üzerine yapılır. Re'sen veya yetkili kurum veya kuruluşun bildirmesi üzerine tescil yapılabilmesi için mevzuatta buna ilişkin hüküm bulunması gerekir (TK 27/1). Yapılacak tescil açıklayıcı nitelikte olmakla beraber bir ticari temsilci atayan tacir, ticari temsilcili yetkisi verildiğini ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır (TBK 547/2). Bu şekilde tescili zorunlu olup da kanuni şekilde ve süresi içinde tescili istenmemiş olan bir hususu haber alan sicil müdürü, ilgilileri, belirleyeceği uygun bir süre içinde kanuni zorunluluklarını yerine getirmeye veya o hususun tescilini gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır (TK 33/1). Buna karşın müdürlük, ticari temsilcilik yetkisinin re'sen tescilini öngören bir mevzuat hükmü olmadan tescili re'sen gerçekleştiremez. Dolayısıyla somut olayda Bursa Ticaret Sicili Müdürlüğü'nün yaptığı tescil işlemi hukuka uygun değildir. Müdürlüğün, TK 33 çerçevesinde tescile davet prosedürünü işletmesi ve davete rağmen tescilden kaçınılması hâlinde hükmen tescile karar verilmesi istemiyle sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli olan mahkemeye (asliye ticaret mahkemesine) başvurması gerekirdi.

OLAY II

(A), (Z) Bankası Beyazıt (İstanbul) Şubesinde bulunan Türk Lirası ile işleyen çek hesabından kendisine verilen ve matbu "hamiline yazılı" ibaresi yer almayan bir çek yaprağı üzerine, bedel kısmı "10.000- ABD Doları", düzenlenme yeri "Ank.", düzenlenme tarihi "13.06.2017" yazılı, lehtar kısmı ve ödeme yeri boş, diğer unsurları tamam olan bir çek düzenleyerek senedi (B)'ye teslim etmiştir. (A) senedi teslim etmeden önce imzasının yanına el alışkanlığı ile senedi düzenlediği gerçek gün olan "06.06.2017" tarihini eklemiştir. (B) çeki bir tam ciro ile (C)'ye, (C) ise elden (D)'ye teslim etmiştir. (D) çeki 28.06.2017 tarihinde (Z) Bankası Kadıköy Şubesine ödeme için ibraz etmiştir. Banka yetkilileri hesapta hiç karşılık bulunmadığını, fakat bankanın ödemekle yükümlü olduğu tutarı ödeyebileceklerini belirtmişse de (D) bu meblağı reddetmiş ve senet hakkında "karşılıksızdır" işlemi yapmıştır.

SORULAR

1. Olaydaki çekin geçerliliğini **a)** bedel, **b)** düzenlenme yeri **c)** düzenlenme tarihi unsurları bakımından ayrı ayrı değerlendiriniz. (9 Puan)

a) Çeklerde bedel, yabancı ülke parası ile de gösterilebilir. Çekin ödeme yerinde rayici olmayan bir para ile ödenmesi şart koşulmuş ise, bedeli, çekin ibraz günündeki değerine göre o ülke parası ile ödenebilir (TK 802). Çek hesabının, çekin düzenlendiği yabancı para birimiyle işlediği durumlarda bu açıdan zaten sorun yoktur. Buna karşın çek hesabı Türk Lirası ile işlemesine rağmen yabancı para üzerinden çek düzenlenmiş olması da çeki geçersiz hâle getirmez. Bu durumda muhatap banka ödemeyi, çekin ibraz günündeki değerine göre yabancı ülke parası ile de yapabilir. Dolayısıyla olaydaki çek bedel unsuru açısından geçerli olup "aynen ödeme" kaydı da taşımadığı için karşılığı ABD Doları veya ibraz günündeki değere göre Türk Lirası olarak ödenebilir.

b) Çekin zorunlu unsurlarından biri de düzenlenme yeridir [TK 780/1/(e)]. Düzenlenme yeri olarak il veya ilçe gibi belirli bir mülki birimin gösterilmiş olması gerekli ve yeterlidir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında, düzenlenme yerinin karıştırmaya yol açmayacak ve hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde anlaşılabilir olması koşulu ile kısaltılarak yazılmasının da mümkün olduğunu kabul etmiştir. Somut olayda düzenlenme yeri "Ank." olarak kısaltılmıştır. Bu kısaltma ile "Ankara"nın kast edildiği karıştırmaya ve duraksamaya yer vermeyecek derecede açıktır. Dolayısıyla çek düzenlenme yeri bakımından geçerlidir.

c) Bir çekin geçerli olabilmesi için mutlaka düzenlenme tarihini içermesi [TK 780/1/(e)] ve bu tarihin hem gün ve ay, hem de yıl olarak gösterilmesi zorunludur. Çek üzerinde yer almak kaydıyla düzenlenme tarihinin çekin herhangi bir yerinde yazılmış olmasının önemi yoktur. Senet üzerinde birden fazla ve birbirinden farklı tarihlerin bulunması ise senedin çek vasfını kazanmasını engeller. Buna karşın Yargıtay, çek üzerinde yer alan birden fazla tarihten daha ileri olanını vade olarak nitelendirmekte ve TK 795/1 uyarınca vadeye ilişkin bu kaydı yazılmamış sayarak -genellikle düzenleyenin imzasının yanında yer alan- daha eski tarihi düzenlenme tarihi olarak kabul etmektedir. Somut olay bakımından ilk görüş kabul edilirse çek geçersiz olacaktır. Yargıtay'ın görüşü benimsenirse çek üzerindeki 06.06.2017

tarihi düzenlenme tarihi olacak, 13.06.2017 tarihi ise “vade” olarak görülerek yazılmamış sayılıp çek geçerli kabul edilecektir.

2. Çekin geçerli olduğu varsayımında, olaydaki çekin ibraz süresini gerekçeli olarak belirledikten sonra ibrazın süresinde yapılıp yapılmadığını açıklayınız. (5 Puan)

Bir çek, düzenlendiği yerde ödenecekse on gün; düzenlendiği yerden başka bir yerde ödenecekse bir ay içinde muhataba ibraz edilmelidir (TK 796/1).İbraz süresinin belirlenmesinde çekin fiilen düzenlendiği veya ibraz edildiği yerler değil, “çek üzerinde düzenlenme ve ödeme yeri olarak gösterilen yerler” dikkate alınır. Çekte açıklık yoksa, muhatabın ticaret unvanı yanında gösterilen yer ödeme yeri sayılır. Muhatabın ticaret unvanı yanında birden fazla yer gösterildiği takdirde, çek, ilk gösterilen yerde ödenir. Böyle bir açıklık ve başka bir kayıt da yoksa, çek muhatabın merkezinin bulunduğu yerde ödenir (TK 781/2). Buna göre somut olaydaki çekin ödeme yeri Beyazıt (İstanbul) ve düzenlenme yeri ise Ankara’dır. Ödeme ve düzenlenme yerleri bu şekilde farklı olduğundan, ibraz süresi de bir aydır ve çek süresi içinde ibraz edilmiştir.

3. Çekin geçerli ve ibrazın süresinde olduğu varsayımında, olaydaki bilgilere göre (D)’nin meşru hamil olup olmadığını belirleyerek, kime/kimlere, hangi tutarda başvurabileceğini, olayda yer alan her bir kişi bakımından ayrı ayrı değerlendiriniz. (6 Puan)

Kimin lehine düzenlendiği gösterilmemiş olan bir çek, hamiline yazılı çek hükmündedir (TK 785/3). Her ne kadar hamiline düzenlenecek çeklerde, yapraklarının üzerinde “hamiline” ibaresi matbu olarak yer alan çek defteri yapraklarının kullanılması gerekli olsa da (ÇekK 2/6) bu koşula aykırılık, TK’daki zorunlu unsurları taşıması kaydıyla, çekin geçerliliğini etkilemez (ÇekK 2/9). Bu nedenle somut olayda lehtar kısmı boş bırakılmış olan çek, hamiline yazılı bir çektir.

Hamiline yazılı çeklerde, senedin zilyetliğini elinde bulunduran kişi yetkili (meşru) hamil sayılır (TK 658). Hamiline yazılı bir çek üzerine yapılan ciro, cırantayı başvurma hakkına dair hükümler gereğince sorumlu kılar da, senedin niteliğini değiştirerek onu emre yazılı bir çek hâline getirmez (TK 791/1). Dolayısıyla olayda (B)’nin yaptığı tam cironun sadece teminat işlevi vardır; teşhis ve devir (temlik) işlevi yoktur. Bu nedenle olayda yetkili hamil belirlenirken ciro zincirinin düzgün olması aranmaz; senedi elinde bulunduran (D), yetkili hamildir.

Bir çekin hamili, kısmi ödemeyi reddedemez [TK 818/1/(h), TK 709/2]. Kısmi ödemeyi veya muhatabın ödemekle yükümlü olduğu asgari tutarı reddeden hamil, reddettiği miktar için alacaklı temerrüdüne düşer ve yine reddettiği kısım için düzenleyen dışındaki başvuru borçlularına karşı sahip olduğu başvurma hakkını da kaybeder. Buna göre:

(D), (A)’ya, (A)’nın “düzenleyen” sıfatına sahip olması sebebiyle, çek bedelinin tamamı için başvurabilir.

(D), başvuru borçlusu (B)’ye, (B)’nin teminat fonksiyonuna sahip olan cirosu sebebiyle ve fakat muhatabın ödemekle yükümlü olduğu asgari tutarı reddettiği için, çek bedelinin bu tutarın dışında kalan kısmı için başvurabilir.

(D), (C)’ye başvuramaz. Çünkü (C) çeki (D)’ye elden teslim etmiş olup, Senet üzerinde (C)’yi sorumluluk altına sokacak bir imza bulunmamaktadır.

OLAY III

(M) ve (E)'nin oğulları olan (K1), (K2), (K3) ve (K4) tarafından madencilik ile iştirak etmek üzere kurulan, halka açık olmayan (V) AŞ'nin tüm payları nama yazılı pay senetlerine bağlanmıştır. (K1), (K2) ve (K3)'ün her biri sermayenin % 30'unu, (K4) ise % 10'unu karşılayan paylara sahiptir. (K2) ve (K3)'ün bakiye sermaye borçları bulunmaktadır. Esas sözleşmede *“aile şirketi yapısının ve bu anlamda işletmenin ekonomik bağımsızlığının korunabilmesi için payların (M)'nin altsoyundan gelenler dışındaki kimselere devredilmesinin yasak olduğu”* hükmüne bağlanmış ve yönetim kurulunun üç üyeden oluşması öngörülmüştür. (K4) ile ağabeyleri arasında kişisel anlaşmazlıklar vardır.

Şirketin, hukuka uygun çağrıya dayalı olarak gerçekleştirilen 2016 faaliyet dönemine ilişkin olağan genel kurul toplantısında, diğer kararların yanı sıra;

- i. tüm kardeşlerin aday olduğu yönetim kurulu üyeliklerine (K1), (K2) ve (K3)'ün seçilmesine,
 - ii. yönetim kurulu üyelerinin şirketle rekabet etme yasaklarının kaldırılmasına,
 - iii. şirketin dönem kârının şirkette sahip oldukları sermaye payları oranında pay sahiplerine dağıtılmasına
- muhalefetini tutanağa da geçiren (K4)'ün olumsuz oylarına karşılık (K1), (K2) ve (K3)'ün olumlu oyları ile karar verilmiştir. Bunun üzerine (K4);

a) *“kendisinin sahip olduğu pay oranı itibarı ile kanunen yönetim kurulunda temsil edilme hakkına sahip bulunduğunu”* ileri sürerek *“i”* numaralı kararın,

b) *“böyle bir kararın alınmasında (K1), (K2) ve (K3)'ün oy kullanamayacakları”* gerekçesiyle *“ii”* numaralı kararın,

c) *“(K2) ve (K3)'ün bakiye sermaye borçları bulunduğu için kârdan pay alamayacakları”* gerekçesi ile *“iii”* numaralı kararın

hükümsüzlüğü istemiyle süresi içinde bir dava açmıştır.

Öte yandan şirketin Çorum yakınlarındaki gümüş madenlerinde faaliyete başlamasının kârlı olacağını düşünen (K4), noter aracılığıyla gönderdiği bir ihtarname ile, yönetim kurulundan, kendisinin de katılacağı bir yönetim kurulu toplantısında konuyu görüşmesini talep etmiştir. (K4)'ten gelen ihtarnameyi 09.01.2017 tarihinde tebellüğ eden yönetim kurulu, 13.01.2017 tarihinde tüm üyelerinin katılımı ile yaptığı yönetim kurulu toplantısında;

- 1) (K4)'ün isteminin reddine,
- 2) şirket ile maden mühendisi (R) arasında, şirketin kiracılık hakkına sahip olduğu altın madeni sahasında birlikte altın aranıp çıkarılarak elde edilen kârın paylaşılmasını; (R)'nin emek ve bilgisini getireceğini, ancak muhtemel zarardan sorumlu olmayacağını öngören bir sözleşmenin akdedilmesine

oybirliği ile karar vermiştir. Ertesi gün, anılan sözleşme imzalanmıştır. Şirket namına sözleşmeyi imza sirkülerinde adı geçmeyen ancak iç yönergeye göre bu tür sözleşmelerin akdinde yetkili olan (T) imzalamıştır.

Bunun üzerine (K4), bedelleri tamamen ödenmiş olan tüm paylarını, (M)'nin (S)'den olan kızı (Ü)'ye devretmiştir. (Ü), şirkete başvurarak pay defterine kaydedilmeyi talep etmiştir.

SORULAR

1. Olayda alınan genel kurul kararlarının hukuka uygun olup olmadığını, (K4)'ün açtığı davada ileri sürdüğü iddiaların haklılıklarını da değerlendirerek, *her bir genel kurul kararı bakımından ayrı ayrı* açıklayınız. (24 puan)

i. Esas sözleşmede öngörülmek şartı ile belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu şekilde yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan paylar imtiyazlı sayılır (TK 360). Buna karşın esas sözleşmede böylesi bir düzenleme yer almıyorsa, azlığın yönetim kurulunda yasal bir zorunluluk olarak, kanunen temsil edilme hakkı da bulunmaz. Böyle bir azlık hakkı yoktur. Dolayısıyla sahip olduğu pay oranı itibarıyla azlık olsa da, (K4)'ün iddiası yerinde değildir; *“i”* numaralı genel kurul kararı hukuka uygundur.

ii. Yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez (TK 396/1). Buna yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağı denir. Ancak rekabet yasağını düzenleyen TK 396 emredici bir hüküm değildir. Rekabet yasağı genel kurul kararıyla ortadan kaldırılabilir. Buna karşın pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamayacağından (TK 436/1), pay sahibi olan yönetim kurulu üyeleri de kendilerinin rekabet yasağının kaldırılmasına ilişkin genel kurul kararının alınmasında oy kullanamazlar. Dolayısıyla (K4)'ün bu konudaki iddiası yerindedir; "ii" numaralı genel kurul kararı, (K1), (K2) ve (K3)'ün kendi rekabet yasaklarının kaldırılmasında oy kullanmış olmaları ve kullandıkları oyun sonuca müessir olması gerekçesiyle hukuka aykırıdır.

iii. Esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, kâr payı pay sahibinin sermaye payı için şirkete yaptığı ödemelerle orantılı olarak hesap edilir (TK 508). Bu sebeple bakiye sermaye borçları bulunan (K2) ve (K3)'e sermaye payları için şirkete yaptıkları ödemelerle orantılı olarak kâr payı ödenir. Oy hakkı payın kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesiyle doğarken (TK 435), bakiye sermaye borcunun varlığı, yapılan ödemeyle orantılı olan kâr payının alınmasını engellemez. Dolayısıyla genel kurulun şirketin dönem kârının pay sahiplerine "şirkette sahip oldukları sermaye payları oranında" dağıtılmasına ilişkin "iii" numaralı kararı, sermaye payları için yapılan ödemeleri dikkate almaması sebebiyle hatalı ise de (K4)'ün, (K2) ve (K3)'ün kârdan hiç pay alamayacaklarına ilişkin iddiası da yerinde değildir.

2. (K4)'ün ihtarnamesinde dile getirdiği talebin reddedilmesi hukuka uygun mudur? (K4) aynı istemi genel kurulu toplantıya davet etmek için yapsaydı bu soruya vereceğiniz cevap değişir miydi? (10 puan)

Azlığın yönetim kurulunu toplantıya davet etme ve yönetim kurulu toplantılarına da katılma hak ve yetkisi yoktur. Bu sebeple (K4)'ün ihtarnamesinde dile getirdiği talebin reddedilmesi hukuka uygundur. (K4) aynı istemi genel kurulu toplantıya davet etmek için yapabiliirdi. Zira sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri (=azlık), yönetim kurulundan, yazılı olarak ve noter kanalı ile gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler (TK 411/1). Bu istem yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde aynı pay sahipleri, genel kurulun toplantıya çağırılmasını şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden -gerektirici sebepleri bildirerek- isteyebilirler. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. Bu nedenle olayda hukuken azlık konumunda olan (K4), genel kurulu toplantıya davet etme ve gündeme madde ekletme hakkına sahiptir.

3. a) Şirket ile (R) arasındaki sözleşme şirketi bağlar mı? Genel kurul kararı alınmamış olması ve sözleşmenin imza sirkülerinde yer almayan bir kişi tarafından imzalanmış olması açılarından ayrı ayrı değerlendiriniz. (8 puan)

Şirket ile (R) arasındaki sözleşme şirketi bağlar. Somut olayda şirket kiracılık hakkına sahip olduğu altın madeni sahasını tahsis etmektedir; önemli miktarda şirket malvarlığının toptan satışı söz konusu değildir. Bu nedenle şirketin sözleşmeyi yapabilmesi için genel kurul kararı gerekmez [TK 408/2-(f)].

Öte yandan bir kimseye anonim şirketi temsil yetkisinin geçerli olarak verilebilmesi açısından imza sirkülerinin "kurucu" etkisi yoktur. Dolayısıyla TK 371/7 çerçevesinde şirketi sınırlı şekilde temsile yetkili kişilerin belirlendiği ve aynı hüküm gereği ticaret siciline tescil ve ilan da edilen iç yönergeye göre bu tür sözleşmelerin akdinde yetkili olan (T)'nin şirketi temsilen yaptığı olaydaki sözleşme, şirketi bağlar.

b) Şirket ile (R) arasındaki sözleşmeyi hukuken nitelendirerek, maden işletmesinde çalışan işçi (İ)'nin, alacakları için mühendis (R)'ye başvuru hakkının bulunup bulunmadığını değerlendiriniz. (8 puan)

İki ya da daha fazla kişinin emeklerini veya mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşme, adi ortaklık sözleşmesidir (TBK 620/1). Somut olayda şirket kiracılık hakkına sahip olduğu altın madeni sahasını, maden mühendisi (R) ise emek ve bilgisini ortaya koymak suretiyle bir adi ortaklık sözleşmesi akdetmişlerdir.

Adi ortaklığa katılma payı olarak yalnızca emeğini koyan ortağın zarara katılmaksızın sadece kazanca katılacağına ilişkin anlaşmalar geçerlidir (TBK 623/3). Dolayısıyla somut olayda katılma payı olarak yalnızca emek ve bilgisini getiren (R)'nin zarardan muaf tutulması hukuken geçerlidir.

Adi ortaklık ortakları, birlikte veya bir temsilci aracılığı ile, bir üçüncü kişiye karşı, ortaklık ilişkisi çerçevesinde üstlendikleri borçlardan, aksi kararlaştırılmamışsa müteselsilen sorumlu olurlar (TBK 638/3). Bu bağlamda maden işletmesinde çalışan ortaklığın işçisi (İ)'nin alacakları adi ortaklık ilişkisi kapsamında üstlenilen bir borç niteliğinde olup, bunların ödenmesinden şirket ve (R) müteselsilen sorumludurlar. (R)'nin zarardan muafiyeti iç ilişkiye yönelik olup, dış ilişkide şirket alacaklısı konumundaki (İ)'ye karşı ileri sürülemez.

4. a) Esas sözleşmede yer alan pay devrine ilişkin hükmü hukuken nitelendiriniz. Şirket bu hükme dayanarak (Ü)'nün pay defterine kaydedilme isteğini reddedebilir mi? (6 puan)

Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar, herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebilirler (TK 490/1). Ancak şirket, esas sözleşmede öngörülmüş önemli bir sebebi ileri sürerek onay istemini reddedebilir (TK 493/1). Pay sahipleri çevresinin bileşimine ilişkin esas sözleşme hükümleri, şirketin işletme konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı gösteriyorsa, önemli sebep oluşturur (TK 493/2). Bu kapsamda somut olayda (V) AŞ'nin esas sözleşmesinde yer alan pay devrine ilişkin hüküm, esas sözleşmesel bağlam niteliğindedir. Kardeşler tarafından kurulan (V) AŞ'nin bu şekilde bir aile şirketi olarak kalması ve payların (M)'nin altsoyundan gelenler dışındaki kişilere devredilememesi, işletmenin ekonomik bağımsızlığı bakımından önemli sebep olarak kabul edilebilir. Payı devralan (Ü) de (M)'nin altsoyundan gelen biri olduğu için şirket pay defterine kayıttan kaçınmaz; kendisine esas sözleşmesel bağlam hükmünde yer alan önemli sebebi ileri sürülemez.

Not: Bu soruda, teorik bilgilerin doğru verilmiş olması koşulu ile, “aile şirketlerine ilişkin böylesi bağlam hükümlerinin şirketin işletme konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı gösteremeyeceği ve dolayısıyla geçerli olmayacağı” yönündeki gerekçeli cevaplara da tam puan verilir.

b) (Ü)'ye yapılan pay devrini engellemek için şirketin elinde başka bir imkân var mıdır? Açıklayınız. (4 puan)

Şirket, esas sözleşmede öngörülmüş önemli sebebi ileri sürmek yerine (veya eğer bu sebep geçersiz ise) devredene, paylarını, başvurma anındaki gerçek değeriyle, kendi veya diğer pay sahipleri ya da üçüncü kişiler hesabına almayı önererek de onay istemini reddedebilir (TK 493/1). Buna “kaçış klozu” denir. Dolayısıyla şirket, olayda kaçış klozuna dayanarak ve (K4)'e paylarını kendi veya diğer pay sahipleri ya da üçüncü kişiler hesabına almayı önererek (Ü)'ye yapılan pay devrine onay vermekten kaçınabilir.